

Armoede en ondergewaardeerde vormen van werk

Auteur(s):

Cantillon, B.

*Hoogleraar Sociaal Beleid en directeur Centrum voor Sociaal Beleid, Universiteit Antwerpen.***Verschenen in:**

ESB, 84e jaargang, nr. 4222, pagina D19, 30 september 1999

Rubriek:

Dossier Oorzaken van armoede

Trefwoord(en):

technologie

Dit artikel is een reactie op:

L.L.G. Soete en B. ter Weel, [Technologie vraagt om meer persoonlijke vaardigheden](#), *ESB-Dossier*, 30 september 1999, blz. D15-D18.

De empirische resultaten van Soete en ter Weel suggereren dat de scholingspremie het hoogst is in de hoogwaardige technologische sectoren. Hiermee leveren ze een element van verklaring voor de toenemende dualiteit in de beloning van hoger en lager opgeleiden. De auteurs hebben echter last om de toenemende beloningsverschillen in verband te brengen met groeiende ongelijkheden en armoede, die wij ook in België vaststellen ¹. Immers - zo stellen zij hun besluit - de klasse 'working poor' blijft in Nederland (en België) uitermate beperkt.

Het verband is dus veel complexer dan vaak aangenomen: naast economische veranderingen spelen ook beleidsfactoren (vooral m.b.t. het niveau van minimumlonen en sociale uitkeringen) een rol. Ook sociologische elementen zijn essentieel om het verband tussen de ontwaarding van laaggeschoolde arbeid en stijgende armoede te begrijpen.

In onze landen is armoede inderdaad niet zozeer gelieerd met individuele inkomstekorten bij werkenden. In toenemende mate is armoede geconcentreerd bij uitkeringstrekkers en laagverdieners wier inkomstekort niet gecompenseerd wordt door het inkomen van een eventuele partner, dus bij éénverdieners. De toegenomen financiële kwetsbaarheid van laaggeschoolden is niet alleen het gevolg van de afname van de vraag naar en de prijs van laaggeschoolde arbeid maar ook van de moeizame toestroom van lager geschoolde vrouwen op de arbeidsmarkt. De gevolgen van beide ontwikkelingen versterken mekaar op gezinsniveau. Hoger geschoolden genieten doorgaans een hoge welvaart, niet alleen omdat ze zelf een sterke positie hebben op de arbeidsmarkt maar ook omdat ze doorgaans samenwonen met een partner die ??k een sterke verdien capaciteit heeft. Het omgekeerde geldt voor laaggeschoolden waar het tweeverdienerschap veel minder voorkomt ².

Zodra niet alleen economische veranderingen maar ook de overgang naar een tweekostwinnerssamenleving als oorzaak van de dualisering tussen hoog- en laaggeschoolden in de beschouwing wordt betrokken, komt een veel ruimere waaier aan beleidsopties in het vizier. De plaats en waardering van de vrouw en van de traditioneel aan haar toebedeelde zorgtaken wordt dan cruciaal. Door de emancipatie van de vrouw heeft de zorgarbeid een prijs gekregen. Het is bovendien aannemelijk dat de technologische revolutie een opwaarts effect heeft op de relatieve prijs van zorg- en dienstearbeid. Tegenover de gestegen kosten staat echter dat deze arbeid maatschappelijk ondergewaardeerd blijft. Daarom is het volume zorg-arbeid, dat vrijkwam door de toetreding van vrouwen op de arbeidsmarkt, verdwenen in ofwel het zwart-grijze circuit, ofwel in het oneigenlijk gebruik van sociale uitkeringen, ofwel in de voor velen te belastende 'dubbele dagtaak'. Omdat zorgarbeid te weinig vermarkt en gesocialiseerd wordt is de arbeidsmarkt structureel onvermogen om tegemoet te komen aan het noodzakelijk geworden tweede inkomen bij laagverdieners en uitkeringstrekkers.

Het huidige debat rond werk, werk en nog eens werk is dan niet meer alleen een debat over (het in wezen juist begrepen) scholing, scholing en nog eens scholing. Het wordt dan ook een debat over waarden-hiërarchieën, over de noodzakelijke reconstructie en valorisatie van de zorgarbeid, niet alleen als noodzaak in een zorgzame tweekostwinnerssamenleving maar ook als kans om de economische overbodigheid van sommigen om te buigen naar maatschappelijke waarde.

ESB-Dossier: Oorzaken van armoede

Ten geleide

A. Doelman-Pel, [Armoede in het debat](#)

Inleiding

R.H.J.M. Gradus en N.H.J.M. Huppertz, [Het meten van armoede](#)

J.L. de Kruijk, [Hoe arm zijn de armen?](#)

Handel

J.H. Garretsen en J. Peeters, [Globalisering en armoede](#)

R. Went, [Globalisering doet meer dan je denkt](#)

Technologie

L.L.G. Soete en B. ter Weel, [Technologie vraagt om meer persoonlijke vaardigheden](#)

B. Cantillon, Armoede en ondergewaardeerde vormen van werk

Beleid

B.M.S. van Praag, [Ouderen en alleenstaanden: pas op voor de armoedeval!](#)

W. Derksen, [Mensen zijn arm omdat andere mensen dat vinden](#)

Maatschappij

B. Goudzwaard, [Armoede vanuit maatschappelijk perspectief](#)

R. Janssen, [De achterzijde van de verrijking](#)

Epiloog

H.A. Keuzenkamp, [Oorzaken van armoede](#)

1 B. Cantillon, L. de Lathouwer, I. Marx, R. van Dam, K. van den Bosch, *Sociale Indicatoren 1976-1997*, Berichten/UFSIA, Centrum voor Sociaal Beleid, Antwerpen, 1999.

2 B. Cantillon (red.), *De welvaartsstaat in de kering*, Pelckmans, Kapellen, 1999